

Beletra Almanako (BA)

www.beletraalmanako.com

ISSN 1937-3325

Aperas en februaro, junio kaj oktobro.

N-ro 18 (Oktobro 2013; 2013/3). ISBN 9781595692696

Eldonas: © 2013: Mondial, Novjorko (Usono)

Respondeca eldonisto: Ulrich Becker

Redaktas: Jorge Camacho, Probal Daşgupto, István Ertl

Fotoj el commons.wikimedia.org

Kiel mendi / aboni? Jen du ebloj:

❶ Por ricevi de nun aŭtomate ĉiun novan numeron de BA (ĝis eventuala malmendo), skribu retmesaĝon al libroservo@co.uea.org kun la indiko "**Konstanta mendo de BA**". Nur zorgu, ke vi havas sufiĉe da mono en via UEA-konto. UEA debetos vian konton je ĉiu nova numero.

❷ Ankaŭ plu eblas jarabono rekte ĉe Mondial. La **prezo** de jarabono de BA por 2013 (3 kajeroj) dependas de via loĝloko (la sendokostoj estas jam inkluditaj): en Usono US\$ 37.00, ekster Usono € 36.00.

Grandaj rabatoj por abono de pli ol unu ekzemplero.

Pagu al la konto de Mondial ĉe UEA: move-x, **kaj samtempe informu la eldonejon pri via pago** (skribante al informo@librejo.com). Eblas ankaŭ pagi kreditkarte tra la sekura retpaĝo de BA aŭ rekte al bankkontoj en Germanujo aŭ Usono. Demandu pri detaloj ĉe la eldonejo (informo@librejo.com).

Por aĉeti BA kiel bitlibron, vizitu bitlibroj.com.

Kontribuaĵojn oni sendu retpoŝte, prefere unikode aŭ x-alfabete, al la ret-adreso de BA: redaktejo@gmail.com.

Kontribuaĵoj sekvu la regulojn legeblajn ĉe:

beletraalmanako.com/kontribui

Ankaŭ fotistoj, desegnistoj, ilustristoj bonvenas. Ili bonvolu skribi al la sama redakteja ret-adreso.

Eldonejoj dezirantaj aperigon de **recenzoj** bv. sin turni al la sama redakteja ret-adreso (sufiĉas la sendo de nur unu ekzemplero rekte al la recenzonto, post interkonsento kun BA).

Por **anoncoj aŭ reklamoj**: skribu rekte al informo@librejo.com.

Ĉiujn ceterajn demandojn pri la eldonado kaj dissendo bv. direkti al: **informo@librejo.com**.

Pri la enhavo de la artikoloj kaj ceteraj kontribuoj responsas la aŭtoroj mem. Tio validas retrospektive por ĉiuj numeroj de *Beletra Almanako* ekde BA1 (septembro 2007) ĝis nun.

Eldonejo: Mondial, 203 W 107th Street, #6C, New York, NY 10025, Usono

Faks-numero: +1-208-361-2863; Telefono: +1-646-807-8031

Enhavo

Prezento (Jorge Camacho)	3
Originala Prozo	4
Maria Nazaré de Carvalho Laroca: <i>La patro</i>	5
Trevor Steele: <i>Ŝimeon, frato de Jeŝu</i>	6
Éva Tófalvy: <i>La doloro</i>	11
Originala Poezio	14
Nick Nicholas: <i>Greka balo</i>	15
Miguel Fernández: <i>Tempo</i>	21
Tradukita Prozo	23
Jaroslav Melnik: <i>A.A.A.</i> (trad. Olga Kerziouk)	24
Brian Doyle: <i>Elson Habib, ludante blanke, pripensas sian unuan movon</i> (trad. Russ Williams).....	31
Iban Zaldua: <i>El Tiu stranga, potenca lingvo...</i> (trad. Ricardo Felipe Albert Reyna).....	34
Tradukita Poezio	36
Anonima: <i>Romanco pri la prizonulo</i> (trad. Fernando de Diego, Toño del Barrio kaj Jorge Camacho)	37
Eseoj / Artikoloj	39
Bjørn A. Bojesen: <i>Belartaj Konkursoj, ĉu bela bagatelo?</i>	40
Wera Blanke: <i>La belulino venis – 100 jarojn Nefertito en Berlino</i>	46
Pascal Dubourg Glatigny: <i>Esperanto kiel metaforo de la arkitektura malsukceso: serĉante Komuna fundamento-n en la venecia Bienalo / Lingvo kaj arkitekturo</i>	54
Steven D. Brewer: <i>Spuroj sub Franc-Reĝa Ponto</i>	62
Jorge Camacho: <i>Vortoj en vortaroj</i>	65
Wim Jansen: <i>Waringhien pri vortoj</i>	72
Kalle Kniivilä: <i>Songoj pri pli bona epoko</i>	89
Kani (José María Salguero): <i>La romanco de la prizonulo: enigmoj kaj interpretoj</i>	92
Leteroj / Reagoj	101
Ulrich Becker: <i>La princo ĉe la ŝiungnuoj</i>	102
Christian Declerck: <i>Reago al recenzo</i>	115
Sen Rodin: <i>Pri misrecenzo</i>	117

Prezento

La kovrilbildo (fronta kaj dorsa) de BA18 prezentas mapon. Vortoj ne necesas. La mapo mem estas senvorta mesaĝo, kiun ĉiu komprenas siamaniere. Evidente eblas alternaj, sinsekvaj kaj diversaj (dis)komprenoj de tiu mesaĝo.

Simile okazas, preter konkretaj vortoj kaj frazoj, pri ĉiu aparta kontribuado en BA. Tutan novelon oni povas kompreni, percepti, senti kiel unusolan mesaĝon, kiel bildon sen logika signifo. Same poemon, eĉ eseon.

En *La Balta Ondo* (represe el la oktobra kajero de *La Ondo de Esperanto*¹⁾) Halina Gorecka skribis pri BA17 i.a. ke “Fabienne Berthelot emociveke konigas sian propran *Kancerkronikon* (la tria sinsekva ero en BA pri malsano per la okuloj de la koncernato).” Evidente la mesaĝo ŝin trafis. Ĉu eble ŝi volus iam respondi, komenci dialogon? Ĉi-numere, unuj legantoj sentis bezonon respondi al ali-numere presitaj mesaĝoj. Ankaŭ recenzon oni povas legi kiel tian eĥon (de tuta libro).

En ajna verko publikigita ĉi-revue, leganto povas transturni la atenton al unuopa diro, al aparta esprimo; aŭ elturni sian vidpunkton kiel ganton. Simile, ies rigardo povas zomi sur parton de la kovrilbildo, ekzemple sur Madagaskaron, aŭ sur la antarktan blankon. Krome, la mapon oni povas turni je 45° aŭ 90°, plene laŭplaĉe, kvazaŭ laŭ kaprica kompasnadlo.

Jorge Camacho

1 sezonoj.ru/2013/09/ba17/

Enhavo (daŭrigo)

Recenzoj	124
Stanislavo Belov pri <i>Paradizo ŝtelita</i> de Trevor Steele.....	125
Probal Daŝgupto pri <i>Bildvortaro</i> de Petro Desmet' kaj Jozefo Horvath	129
Ricardo Felipe Albert Reyna pri <i>Dialogo</i> de Júlia Sigmond	135
Francisco Javier Moleón pri <i>Perfidulo</i> de Narayan Sanyal	137

Fotoj sur la kovrilo kaj komence de la rubrikaj: commons.wikimedia.org.

*Maria Nazaré de Carvalho Laroca****La patro***

Senlaca polifonio. La nazsona lamento de trajno transiras la solecon de la postnoktomezo kontraste al la galopa pluvo sur la fridan aŭtunon de Juiz de Fora. Mi spiras mallaŭte apud la lito de la malsana patro, kiu povas vekiĝi iam ajn. Kaj mi kaj la tempo ne dormas. Subite, jen la rememoro el la adoleskaj matineaj filmoj.

La patro sub blanka kostumo; parfumita eleganteco. Li tiel granda kaj mi tiel eta knabino. Ni malsupreniris sur la strato Halfeld por spekti filmojn ĉiusabate: multajn usonajn vakerfilmojn, komediojn, muzik-ajojn...

Kaj el la tunelo de la jaroj 60, mi revidas la blondan bildon de Kim Novak. Paradas antaŭ mia menso scenoj de la filmo *Vertiĝo* (reĝisorita de Alfred Hitchcock), kiun ni spektis kune. Tiam do kinoarto porĉiame eniris en mian vivon kaj neniam foriris.

Mia patro, dormanta giganto, kiu pasigas la maldormajn tagojn en la hejma infanĝardeno. Kaj jen mi eta kaj malfortika, zorgante pri li kaj pensante pri kinoarto.

Sed poemo rondkuŝiĝas kiel kato kaj min spionas en la duonluma ĉambro. La prinuna filmo daŭrigotas.

.....
B I T L I B R O J . C O M
.....

Reklamo

Trevor Steele

Ŝimeon, frato de Jeŝu

La suba novelo estas, laŭ vortoj de la aŭtoro, “amputaĵo de planita (ne plu planata) romano pri unu el la plej gravaj homoj, malantaŭ nur Mohamedo, kiel muldanto de religiaj pensfluoj: Saul/Paulus” (Saulo/Paŭlo).

Ŝimeon bar Josef elegante salutis min ĉe la pordo kaj geste invitis min eniri. Tuj mi admiris la fajnajn trajtojn kaj la nete kombitajn grizajn harojn, sed la tempo por observi unu la alian ankoraŭ ne venis. Li koncentrigis pri sia rolo de gastiganto. La granda domo, kun bela situo alte super la glorie blua Galilea Maro, ŝajnis ankoraŭ iel fremda al li. Li prezentis ĝin al mi ne kun fiero de posedanto, sed kvazaŭ li estus iu ĉefa servisto. Mi admire komentis tion kaj tion ĉi, kaj tio estis facila rolo, ĉar vere la domo estas impona.

Kiam tiu ceremonio finiĝis, li invitis min sidi ĉe tablo, kie manĝo bele prezentita atendis nin. Li ne imitis la romian kutimon duonkuŝi dum manĝado, kaj mi intuiciis, ke pro tio, ke li juĝas pli facile manĝi kaj paroli sidante. Nur fraŭlo de multaj jaroj povus tiel elegante aranĝi manĝotablon. Ial mi sciis, ke li ne havas servistinton aŭ sklavon en la domo.

Antaŭ ol ekmanĝi li fermis la okulojn kaj diris silente iun dankopreĝeton: tion mi neniam antaŭe vidis en Palestino. Dume mi ne povis ne pensi: aha, tiel aspektus Jeŝu, se li estus vivinta sepdek jarojn. Ĉiuj diris, ke Ŝimeon mirinde similas la faman fraton.

Unue ni manĝis kaj parolis pri regionaj manĝaĵoj; kaj li kaj mi vizitis multajn lokojn, kaj ni povis interŝanĝi tiajn informojn. Fine li diris: “Strange, ĉu ne, ke mi pasigis tiom da jaroj kiel malriĉa vaganto kaj nun vivas en riĉula domo.”

“Jes,” mi konsentis. “Ankaŭ mi multe vojaĝis – kiel misiisto – kaj mi estas certa, ke mi neniam posedos ĉi tian domon.”

“Mirjam donacis ĝin al mi.” Li humile gestis, kvazaŭ por diri, ke li kompreneble ne meritas la domon.

“Mirjam? Ĉu la amatino?”

“Jes, lia amatino. Ĉis la fino de la vivo ŝi ankoraŭ amis lin kiel viron, malgraŭ la apoteozo, kiun li devis suferi en tiuj rondo. Kaj mi memorigis ŝin pri li. Ŝi vivis kun la ceteraj en Jerusalemo, sed donis al mi la taskon administri la komercon ĉi tie. La salajro estis multe tro

alta. Kaj kiam ŝi eksciis, ke ŝi baldaŭ mortos – kaj ŝi ne havas posteulojn –, ŝi heredigis al mi la komercon kaj la domon. Do la senmona vaganto iĝis la riĉulo de Magdala.”

“Tu diris al mi, ke vi estas la bona riĉulo de Magdala, kiu ĉiam donacas ion al la malriĉuloj.” Ĉar li parolis tiel malkaŝe, mi kuraĝis demandi: “Ĉu vi pripensis ne akcepti la riĉulan rolon?”

“Jes, sed mi decidis gustumi ankaŭ ĉi tian vivon. Mirjam vere volis, ke mi transprenu. Do provizore mi estas ĉi tie. Eble iun tagon mi fordonacos ĉion kaj daŭrigos mian senripozan serĉon al Dio.”

“Pardonu mian malĝentilan demandon, sed kia komerco estas?”

“Fakte la patro de Mirjam fondis ĝin. Li aĉetis specialan fiŝon de la lokaj fiŝistoj – *muries* –, preparis laŭ sekreta recepto, kaj vendis al la merkato en Romo. Ĝi estas frandaĵo por la aristokratoj, kaj multekosta. Aktuale mi profitas de la luksamo de la dikaj regantoj en la ĉefurbo. Ne aparte konvena rolo por homo kun miaj ecoj. Kaj fakte mi faras preskaŭ nenion – la stabo estis bonege elektita kaj trejnita de Mirjam.”

“Ŝimeon, vi respondas kun laŭdinda honesteco al miaj demandoj. Vi scias, ĉu ne, ke mi estas nazoreo, misiisto?”

“Tion mi facile divenus. Sed ĉu nun oni ne nomas vin kristanoj?”

“Jes, en diversaj lokoj, aparte en Antioĥio, oni uzas tiun terminon. En la komenco ni estis simple La Vojo. Kelkaj maljunuloj ankoraŭ plej ŝatas tiun nomon.”

“Nu bone, vi estas nazorea kristano de La Vojo. Kaj al kio mi ŝuldas vian viziton al tiu ĉi nekredanto?”

“Mia nuna deziro estas verki biografion de Paulus. Vi renkontis lin kelkfoje, ĉu ne?”

“La fanatikulon? Jes, kelkfoje.”

“Min interesas viaj impresoj pri li, ĉu pozitivaj ĉu negativaj.”

“Antaŭ ol paroli pri Paulus, necesas paroli pri mia frato, kies mesaĝon Paulus tiel tordis.”

“Nu jes, tre interesus min aŭskulti vian opinion pri Jeŝu. Oni scias, ke vi estas la sola familiano de Jeŝu, kiu ne aliĝis al la nazoreoj.”

“Kaj vi volas scii, kial mi estas la esceptulo, ĉu ne? Nu bone, mi amegis mian fraton. Li estis ankaŭ speco de patro por mi: nia patro mortis antaŭ mia naskiĝo, kaj Jeŝu, la unua filo, rolis kiel patro. Mi estis nur knabeto, kiam Jeŝu formetis la rolon de unuenaskito kaj ekiris en la mondon serĉi la rolon, kiun li kredis, ke Dio destinis por li.”

“Esti la Mesio...”

“Nu, tiu rolo venis nur post multaj jaroj. Vidu, Jeŝu estis mirinda saniganto kaj predikanto, li sanigis homojn kaj feliĉigis ilin, kaj liaj vortoj estis nerezisteble noblaj. Bedaŭrinde li konvinkigis, ke Dio

elektis lin por la Mesio-rola, kaj li iris al Jerusalemo kaj forĵetis sian tiel valoran junan vivon pro... iluzio! Li povintus fari tiom da bono, redoni vivoĝojn al tiom da suferantoj, li povintus edziĝi al la bela kaj ĉarma Mirjam kaj generi mirindajn infanojn..."

La voĉo de Ŝimeon perfidis, ke lia doloro pro la perdita frato ne plene cikatriĝis.

Kiel eble plej sent-eme mi diris: "Vi parolas pri iluzio... sed miloj da homoj nun kredas, ke li vere estis la Mesio. Mi estas unu el tiuj miloj."

La fajnaj trajtoj alprenis iom polemikan esprimon, kaj dum longa tempo li silentis. Fine li diris, zorge elektante siajn vortojn: "Kiam Jeŝu konfidis al mi, ke li intencas iri de Galileo al Jerusalemo kaj sin oferi kiel Mesion, io en mi diris, ke la tuta obsediĝo pri Mesioj kaj la fino de la mondo estas falsa. Mi rifuzis iri kun li al lia morto..."

Ĉu Ŝimeon sentis ian kulpon, ke li ne akompanis la amatan fraton-gvidanton ĝisfine? Ĉiukaze li longe silentis, kaj mi ne aŭdacis ion diri.

"Nur poste, kiam mi jam vizitis multajn landojn kaj parolis kun multaj nejudoj... kaj mi silente aŭskultis dezertajn ventojn... kaj la plaŭdadon de noktaj marondoj... kaj studis la mirindajn stelojn de la firmamento kaj enspiris la freŝan aeron de senhomaj lokoj... kaj proponis mian laboron kaj mendis manĝon en lingvoj aliaj ol la aramea kaj la greka... kaj komencis pensi sendepende, eĉ parte ribelis kontraŭ kelkaj ideoj de mia amata frato... Aĥ, se nur ni judoj lasus freŝajn ventojn forblovi la araneaĵojn de niaj naciaj tradicioj!"

Ŝimeon paŭzis, kaj mi havis la impreson, ke li la unuan fojon en-vortigas pensojn, kiujn li neniam antaŭe esprimis. "Nur post tiuj spertoj en foraj landoj mi vere konstatis, ke la juda obsediĝo pri la detruo de tiu ĉi fia mondo kaj la interveno de Mesio, kiu savos la bonajn judojn, estas ia primitiva triba kredo, rezulto de troa kontemplado de la propra umbiliko."

"Aĥ, mi ne tute komprenas tiun diron," mi intervenis.

La mieno de Ŝimeon iom severiĝis. "Neniu alia popolo perdas sian tempon per tiaj obsediĝoj. Kial la mondo estas tiel malbona? Ĉar ni judoj dum jarcentoj vivas en dependeco de aliaj potencoj, kaj estas nenia perspektivo, ke ni havos propran sendependan regnon – do la mondo estas detruenda. Dio mia! Ĉu vere plibonigus la situacion de la malriĉaj judoj, se ni havus judan reĝon anstataŭ la romiajn tiranojn? Ni judoj estas nur unu popolo en granda mondo. Kial la Dio, kiu kreis la Univerŝon, okupiĝu pri ni kaj pereigu la mondon kaj sendu Mesion por komplezi unu genteton?"

"Ho, fortaj vortoj! Ŝimeon, vi ne estas nazoreo, tio estas evidenta. Sed ĉu vi ankoraŭ estas judo?"

“Mi akceptas la Dion en mi, pri kiu Jeŝu predikis. Bedaŭrinde li mem havis du Diojn, tiun en li, kaj tiun en la sinagogaj rulaĵoj – kaj la du estis neakordigeblaj. La monstro en la rulaĵoj postulis lian morton.”

Milda kolero avertis, ke li volas malfermi novan temon. “Eleazar, vi estas, vi diras, nazoreo. Ĉu vi aprobas la falsajojn, kiujn la sektanoj disvastigas? Mi memoras, kiel Jeŝu kaj mi ŝercis pri la fantaziaĵoj elpensitaj de kelkaj ventkapuloj, dum li ankoraŭ vivis – ekzemple, ke li marŝas sur akvo, ke li manĝigis vastan homamason per kelkaj fiŝetoj, ke li elpelis fiajn demonojn el homoj kaj en porkojn, kiuj panike kuris en lagon...” Ŝimeon mallonge kaj senhumure ridis.

“Kompreneble mi aŭdis tiajn rakontojn,” mi respondis. “Sed estas nenia devigo kredi ilin. Mi koncentriĝas pri la bela etiko, kiun Jeŝu donis al ni.”

“Kaj la baldaŭa fino de la mondo?”

“Mi kredas, ke Jeŝu revenos en gloro konstrui la Regnon de Dio sur la Tero. Eble fizika detruo ne okazos.”

Ŝimeon duone kapjesis, kvazaŭ por diri: Nu, via kredo estas iluzia, sed vi ne estas inter la plej senesperaj de la sekto.

“Ĉu mi rajtas nun demandi vin, kion vi opinias pri Paulus?” mi demandis.

“Paulus. Kverelemulo. Devas ĉiam pravi. Insultas ĉiujn, kiuj ne centprocente konsentas kun li. Kredas, ke li havas la plej gravan taskon en la mondo konvinki ĉiujn same kredi kiel li.”

“Neniu neus, ke Paulus estas timinda oponulo, sed ĉu vi ne admiras lian forton, lian eltenemon en la plej malfacilaj situacioj? Neniu iam ajn pli suferis pro sia kredo. Kaj nun preskaŭ certe li martiriĝis en Romo.”

“Frenezuloj ofte multe suferas. Nu,” kaj la unuan fojon Ŝimeon iom ridetis, “mi ne volas diri, ke Paulus estis frenezulo. Sed mi aŭdis sufiĉon por profunde malkonsenti kun li.”

“Pri kio?”

“Li asertis, ke Jeŝu – kaj li daŭre diris Jeŝu Mesio – donis al li, Paulus, specialan instruadon, tiel ke li pli scias pri Jeŝu ol eĉ la homoj, kiuj dum jaroj kunvivis kun mia frato.”

“Jes,” mi cedis, “li asertis, ke li estas ne malpli apostolo ol Kefas kaj la ceteraj.”

“Jes, sed li absolute ne interesiĝis pri la mirinda homo, kiu estis mia frato. La vera vivo de Jeŝu – pri tio li silentis. Li kultis ian kadavrokredon – nur per sia morto Jeŝu iĝis la Mesio, kaj tiu reviviĝinta Jeŝu estas la fonto de la tuta scio de Paulus. La belaj vortoj de la vivanta Jeŝu, la sennombraj sanigoj, la magio de lia vizio – sen intereso por Paulus. Nur la kadavro estas la temo de lia tuta predikado.”

“Kion vi opinias pri la kverelo inter Paulus kaj la jerusalemaj nazoreoj? Ili postulis, ke kiu volas iĝi nazoreo unue iĝu judo, akceptu cirkumcidon kaj obeu la judajn manĝregulojn, kaj tiel plu. Paulus forte kontraŭis tion – li asertis, ke la malnova Leĝo de la judoj iĝis anaĥronismo post la morto kaj releviĝo de Jeŝu, kaj ke nejudoj tute ne devas akcepti la kondiĉojn de tiu Leĝo.”

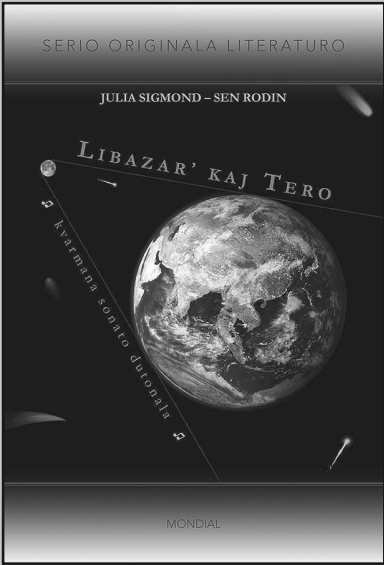
“Mi supozas,” kaj Ŝimeon zorge elektis siajn vortojn, “ke unua-pense mi konsentus kun Paulus, se mi kredus, ke estas bone esti nazoreo. Sed ĉu vi scias, kial li volis konverti kiom eble plej da gojoj?”

“Li volis porti al ili la savon, kiun Jeŝu meritis por ni ĉiuj.”

“Paulus kredis, ke nemultaj el la judoj estos inter la elektitoj de Dio – inter judoj li tre malmulte sukcesis disvastigi siajn ideojn –, sed li volis, ke estu sufiĉe da sanktuloj, ke la Regno de Dio finfine venu. Do li devis varbi inter la gojoj. Sed kia stranga koncepto – Regno de Dio, kiu akceptas nur onon de la homaro, kiu konsentas kun la ideoj de Paulus! Kio pri la afrikanoj, la barbaroj de Eŭropo, la egiptoj, la araboj kaj azianoj, kiuj neniam aŭdis pri Jeŝu aŭ eĉ pri Paulus?”

Ŝimeon elegante elbuŝigis olivkernon.

Reklamo

	Julia Sigmond, Sen Rodin: “Libazar’ kaj Tero” ISBN 9781595692665 452 paĝoj Fortika bindo kun krom-kovrilo 21,5 cm x 14 cm Libazar’ estas ĝemela planedo de Tero en Galaksio PU-44422. Tero kaj Libazar’ diferencas unu de la alia i.a. laŭ kutimoj, leĝoj, teknologiaj kaj psikaj kapabloj. La fantazi plena romano ne nur pentras la vivojn de grupoj da teranoj kaj da libazaranoj kaj sekvas iliajn aventurojn dum dramecaj eventoj, sed ankaŭ konektas ambaŭ planedojn en surpriza maniero...
Originala romano sciencfikcia Mendu ĉe UEA, en retaj librovendejoj aŭ tra librejo.com	